

Tartu Linnaraamatukogu 2016. aasta tegevusaruanne

I. Olulisemad tegevused, uuendused, arendused, sündmused sellel perioodil

Summaarselt olid raamatukogu statistilised kasutusnäitajad aastal 2016 jällegi mõne protsendi võrra madalamad kui 2015. Samal ajal kasvas oluliselt raamatukogu internetilehekülgede, andmebaaside, kirjandusveebi, facebooki jt nn sotsiaalse meedia kasutus. Samuti ei kahanenud võrdselt külastused ja laenutused kõigis teeninduspunktides. Kokkuvõttes võib öelda, et üldine langustendents ei ole nii suur ja nii üldine, et selle peatamiseks eraldi abinõusid peaks tarvitusele võtma. Ka on ilmne, et raamatukogu märgatav kohaleolek internetis teeb lihtsamaks reaalsetest kolmemõõtmelistest külastustest loobumise. 2017 a. suurim väljakutse ongi püüda tabada oma igapäevategevuses ja uutes arengudokumentides neid muudatusi inimeste soovides ja liikumistes, tuleb anda oma parim nii igapäevases teenindustöös (raamatute väljapanekuga, lühiajaliste *ad hoc* näitustega, soovitustega) kui ka lugemist ja kirjandust populariseerivate ning hariduslike ürituste korraldamises (kohtumised autoritega, näitused, kontserdid); väga oluline on ka raamatukogu nõ 'profiili' jätkuv laienemine – kõik, mis võib inimesi tuua lähemale lugemisele, aktiivsele osalemisele kultuuris, on meie töö ja ülesanne. 2016 nimetati Tartu Linnaraamatukogu Tartumaa aasta raamatukoguks.

Tegevuste üldiseloomustus Tartu arengukava 2030 strateegiliste eesmärkide ja tegevuste kaupa:

Eesmärk 17: Meede 5.1.1: Arendavate ja ajakohaste tingimuste loomine kultuuritööks ja loominguks

2016 aasta jooksul sai jätkatud raamatukogu Wi-Fi võrgu arendustöid. Põhiosa ülekandejaamadest ja kommutaatoritest on paigas, on loodud kaasaegsetele vajadustele (100 GB/s läbilaskevõimega) ja turvanõuetele (eraldi lugeja- ja töötaja segmendid) vastav võrk. 2017 tuleb WiFi rekonstrueerimine lõpetada, see tähendab põhiliselt tarkvaralahendusi, mis võimaldavad kogu raamatukogu pidevalt monitoorida ja kasutada ning arendada positsioneerimiselt põhinevaid teenuseid. Kogu maja kattev kvaliteetne ja turvaline traadita internet loob uue olukorra nii lugejale kui ka töötajale.

2016. aasta lõpus sai soetatud tegevustubade jaoks kaks 3D-printerit ja 6 õmblusmasinat, mille töölepanek jääb 2017 aastasse. Loomes ühe keskse tegevustoa tehnikakirjanduse osakonnas (esialgu 3D-printerid ja kaks õmblusmasinat), Annelinna 2 õmblusmasinat, Karlova-Ropka ja Tammelinna harukogus üks õmblusmasin kummaski.

Eesmärk 17: Meetmed 5.1.2: Kultuuritöötajate valdkondliku pädevuse arendamine ja 5.1.3: Kultuuriprotsesside juhtimise muutmise teadmispõhiseks

Töötajate koolitus on raamatukogu personalitöö võtmeala. Töölepingute, ametikirjelduste ja konkreetsete tööülesannete fikseerimine ei oma teeninduse kvaliteedile kooitusega võrreldavat mõju. 2016 a. koolituskulude tegelik eelarve oli 14 000 eurot (7800.- põhieelarve + 6200.- omatulud).

Kokku koolitustundide arv oli 704, toimus 60 koolitust + nõ programmivälised sisekoolitused ja kokku võeti koolitustest osa 455 korral, st keskmiselt iga töötaja kohta aastas 4,5 koolitust. Koolitused on suunatud raamatukoguhoidjate kõigi pädevuste arendamiseks:

- teeninduskoolitused ja meeskonnatöö kõigile
- juhimiskoolitused osakonnajuhatajatele ja keskastme spetsialistidele
- IT koolitused IT-teenistuse töötajatele ja kõigile erinevaid tarkvarasid kasutavatele (integr. raamatukogusüsteem Sierra, kassasüsteem, LibreOffice, kodulehel info esitamine, Office 365, sotsiaalmeedia, 3D-printimine)
- kirjandus- ja lugemiskoolitused
- raamatukogu ja üldise kultuuritöö turundamiskoolitused

Erialahariduse omandamine

- Tartu Linnaraamatukogus omandab erialaharidust 11 töötajat, Tartu Ülikoolis 8, Maaülikoolis 1, Tallinna Ülikoolis 1, Tartu Kutsehariduskeskuses 1. Kraadiõppes õpib 6 töötajat: Eesti Maaülikooli magistriõppes 1, Tartu Ülikoolis 4, Tallinna Ülikoolis 1.

Eesmärk 17: Meede 5.1.4: Kaasaegse tehnoloogia võimaluste laialdasem kasutamine

Raamatukogu igapäevatöö protsessid on läbivalt IT-põhised. Raamatukogu IT-kulu aastal 2016 oli 54 857 eurot. Sellest kulus 25 000 riistvarale ja ligi 30 000 erinevatele arenduskuludele ja hooldusele. Märkatav ongi tendents kuludes erineva tarkvara osakaalu suurenemisele. Suurim muutus 2016 oli Office 365 keskkonna rakendamine arvutiposti,

Kaasaegse tehnoloogia võimaluste kasutamisenä võib käsitleda ka raamatukogu kohalolekut erinevates kaasaegsetes sotsiaalmeedia vormides (facebook, instagram, twitter, blogid), neid kirjeldan meetme **5.1.7: Kultuurivaldkondade tõhusam turundamine** all.

Eesmärgid 17: Meede 5.1.5: Multikultuursuse arengu soodustamine

Raamatukogu peab mitmekeelse kogu ja mitmekeelse teenindusvõime arendamist väga oluliseks. Aasta jooksul hangiti eestikeelset kirjandust 2600 nimetust (sh 1200 ilukirjandust), vastavalt venekeelset 1364 (1100 ilukirjandust) ja muudes võõrkeeltes 861 (630 ilukirjandust). Võõrkeelsete kogude koostamisel oleme siiani piirdunud tavapärase vene, inglise, saksa, prantsuse, soome keelega.

Kirjandust ja lugemist propageerivatest üritustest moodustavad märgatava osa maailma eri kirjandusi, aga ka konkreetseid maid, sealset elu, sinna reisimise- jmt tutvustavad autoriõhtud. Viljakas on koostöö kirjastusega Petrone print, raamatukogu on nende väljaannete alaline esitluskoht, samuti toimuvad perioodilised maailma mitesuguste nurkade ja nurgakeste tutvustused (Toomas Jüriado, Peeter Volkonski, maailmamuusikat tutvustavad üritused). Tartu Linnaraamatukogu on traditsiooniliselt üks kirjandusfestivali Prima Vista neljast peakorraldajast, meie tavapärased vastutusala on saksakeelne kirjandus, ka ingliskeelne. 2016 võtsid meie inimesed vastu ja korraldasid üritused Prima Vista **väliskülalistele**: Jay Asher Ameerika Ühendriikidest, Audrey Magee Iirimaaalt, Eugen Rugge Saksamaalt ja Valerie Fritsch

Austriast. Prima Vista toimekonnas on meilt Linda Jahilo ja Annika Aas, UNESCO kirjanduslinna juhtrühmas Asko Tamme

Püsiva koha raamatukogu ürituste hulgas on saanud vene kirjanduse nädal ja Põhjamaade kirjanduse nädal

Eesmärgid 17/19: Meede 5.1.6: Kultuurikorraldajate teabevahetuse ja koostöö arendamine

Siin on oluline juba nimetatud koostöö kirjandusfestivali Prima Vista raames (Tartu Ülikool, Eesti Kirjanike Liit, Eesti Kirjanduse Selts), 2016. jätkus töö UNESCO loovlinnade võrgustikus kirjanduslinnana. Teistest kirjanduslinnadest on meil aktiivsed sidemed Dubliniga, on sõlmitud esimesed kontaktid Edinburgiga. Pikaajaline koostööseob meid Slovakkia Hlohoveci raamatukogu ja nende korraldatud laste joonistatud eksliibrise konkursiga. Raamatukogu on seal iga-aastane külaline koos paremate Eesti tööde autoritega.

Suur osa raamatukogukoolitustest toimub laiemalt kui ühele asutusele, kogemuste vahetamine maakondlike keskustega, Tallinna keskraamatukogu ja Eesti Lastekirjanduse keskusega on pidev.

Eesmärgid 17, 19 ja 20: Meede 5.1.7: Kultuurivaldkondade tõhusam turundamine

Raamatukogu turundus on meie avalikkussuhte peaspetsialisti, tema alluvate ja vajadust mööda kaasatud inimeste töö. Puhtalt avalikkussuhete eelarve oli 2016 aastal 23 500 eurot (st u. 10 000 ürituse ja sündmuste kulud, u 6500 töövõtulepinguga töötasud esinejatele ja 7000 ürituste ja avalikkusega seotud artiklid admin. kulude all, millele lisandusid Lastekirjanduse auhinna 2675.- esinejate honorarideks. Võib kindlalt väita, et see on investering raamatukogu (ja laiemalt) kultuuri tulevikku Tartus. Pidev avalikkusefoon kinnitab raamatukogu, lugemise ja kirjanduse olulisust ja kohta avalikus elus. Kokku toimus 2016. aastal raamatukogus

399 üritust, millele lisandus 115 näitust ja 284 väiksemat (raamatute, ajakirjade, vmt) väljapanekut. Avalikkusele suunatud ürituste arv on kokku 798 ja neist registreeritud osavõtjaid 15156, paari tuhande võrra rohkem kui 2015. a.

Tähtis turundamise vahend on ka raamatukogu pidev kohalolek sotsiaalmeedias. Üheksat meie töötajate peetavat blogi on külastatud u. 300000 korda, kokku on raamatukogu kodulehte aastas külastatud ligi 600000 korda, seega kordi lugedes enam kui inimesi uksest sisse tuli.

2015. said uuendatud videomänguvõimalused laste- ja noorteosakonnas ja harukogudes, 2016. a. oleme korraldanud süstemaatilisi mänguõhtuid (3 LAN-party't) ja ka tavaliste lauamängude õhtuid Tammelinna harukogus, kaasates selleks nii oma töötajaid kui ka vabatahtlikke.

Endiselt toimub suvine rannaraamatukogu, mille eesmärk on pigem raamatukogu kui võimaliku töökoha ja olulise asutuse tutvustamine kui traditsiooniline raamatukoguteenindus. Igal aastal saab parkümmend väga noort inimest esimese töökogemuse, raamatukoguteeninduse mõttes ei oma see enam olulist tähendust. Siin on väljakutse, kuidas leida suvisel välihooajal midagi analoogilist, kuid köitvat. 2015 avatud kohvik lõpetas jällegi töö, 2017.a. proovime jälle uut üürilist leida

Eesmärk 18: Meede 5.1.8: Elanike kultuuriteadlikkuse tõstmine

Üldiselt võib selle meetme all kirjeldada kõiki raamatukogu tegevusi: komplekteerimist ja bilibograafilist kirjeldamist, laenutust, raamatukogutunde, lugemis- jm kultuuriüritusi. Samuti kõike nõ 'virtuaalset': raamatukogu kodulehte, andmebaase, sotsiaalmeediat. Raamatukogu kasutuse põhinäitajad 2016 on toodud allpool. 2016. aasta kohta tuleb öelda, et kasutus on viimase viie-kuue aasta jooksul pidevalt väikeste sammude haaval langenud. Selle vastu saab võidelda täpsema komplekteerimise, paindliku laenutuse, efektiivse ja kliendisõbraliku teenindusega, aga kuni uut raamatukogu ei ehitata, ei ole reaalselt külastavate inimeste arvus ja suhtumises olulist murrangut oodata.

Tartu Oskar Lutsu nimelise Linnaraamatukogu aruanne 2016. a.

Eesmärgid 18/20: Meede 5.1.10: Perekesksete kultuuri väärtustavate harjumuste kujundamise toetamine; Meede 5.3.4: Kaasaegse tehnoloogia võimaluste laialdasem kasutamine noorsootöös.

Laste- ja noortetöö on alati olnud võimaluste piires esmatähtsusega. Ehk kajastab seda ka see, et kui üldine kasutusaktiivsus langeb, siis samavõrd, mõne protsendi võrra, on lasteosakonna oma kasvanud. Sama võib öelda ka harukogude lastetöö kohta, statistilised numbrid on samad või isegi veidi kasvavad. Laste- ja noortetöö puhul on nõ laiendatud lugemine suunatud mitmesse suunda; toimuvad pereüritused, muinasjututunnid, aastal 2015 hakkasime kõigile sündinud lastele jagama riikliku programmi käigus kirjastatud raamatut „Pisike puu”, see jätkus läbi 2016. a. ja 2017. tuli uus väljaanne. Iga laps (ja lapsevanem, kes raamatule järgi tuleb) saab raamatu, lugejapileti ja üht-teist lugemise ja raamatukogu kohta. Samasse tegevussuunda: lugemise tutvustamine, lugemise tähtsuse rõhutamine ja lugema julgustamine – jääb jätkuv lugemiskoerte projekt. Meil on koostöö teraapiakoerte omanikega ja neli koera käisid 2016 aastal raamatukogus kokku 57 korral, neile luges kokku üle 500 lapse. Laste- ja noorteosakonnal on oma koduleht: <http://www.luts.ee/noorteleht/>, seal koostatakse kaht lastekirjanduse andmebaasi (muinasjutud ja luule). Jätkub kõigile esimese klassi õpilastele lugejapileti vormistamine klasside kaupa.

Eesmärk 20: Meede 5.1.11: Kultuuriobjektide ehitamine ja renoveerimine.

Tartu Linnaraamatukogu uue hoone ehitamise ja kavandamise protsess on täielikult seiskunud.

Erinevate hoonete remondiks kulutati aastas 112 415 eurot, lõviosa sellest peamaja, Kompanii 3/5 akende vahetuse projekteerimine ja teostamine – linnavalitsuse linnavarade osakonna kaudu.

II. Peamised tegevusnäitajad 2016

Raamatukogu struktuur:

Keskraamatukogu, 3 haruraamatukogu, 2 statsionaarset laenutuspunkti, 3 laenutuspunkti muudes asutustes, koduteenindus 60 lugejale; 5 teenindavat osakonda, 2 sisetöö osakonda; 2 eraldi internetiklassi, internetialad harukogudes; lugemissaalides kokku 435 (neist keskkogus 235) lugejakohta

Arvulised põhiandmed

Nimetus	Kogud	Lugejad	Külastused	Laenutused	Täidetud töökohti
LR keskkogu	482015	n/a*	340 282	770 374	72
Annelinna haruraamatukogu	45 253	8950	89 585	133 514	7.75
Karlova-Ropka haruraamatukogu	36 393	6026	32 340	67 070	4.75
Tammelinna haruraamatukogu	30 249	7243	64 950	126 563	4.5
Kokku	593 910	35 813	527157	1 097 343	89,375
2015	598 495	35 899	533 949	1 155 098	89
2014	593 470	36 684	522 436	1 189 424	91,15
2013	586 502	37 769	569 819	1 221 653	92
2012 kokku	578 773	38 559	612 782	1 302 757	92,95
2011 kokku	596 551	39 176	649 433	1 347 681	90,8

* keskkogu eraldi lugejate arvet ei pea. Harukogu lugeja arvuna näitame aasta jooksul konkreetsetes harukogus teenust kasutanud lugejate koguarvu, seega võib

Tartu Oskar Lutsu nimelise Linnaraamatukogu aruanne 2016. a.

nende vahel toimuda ulatuslikku topeltarvestust ja 'Kokku' rida näitab seda numbrit, kus iga lugejat on loetud üks kord

III. Eelarve 2016. aastal

Kokku	€ 1 708 181	€1 582 513 (2014: €1 483 788)
sellest omatulud	€46 200 (koos 2015 jäägiga)	€46 200 omatulud (koos 2014 jäägiga)
investeeringud	€42 700 (sellest 40 000 videovalve, 2700 bussi liising ja väljaostmine	€3 091 investeeringud (bussi kasutusliising)
	€2 560 sihtotstarbelised laekumised	€3 181 sihtotstarbelised laekumised (Töötukassa, Kultuuriministeerium, Kultuurkapital)
sellest komplekteerimisraha sellest riigi toetus	€ 236 200 €102500	€218 790 (2014: €209 145) €100 185

Omatulud ja omatulude struktuur 2016 aastal*

		2016	2015
1.	Viivis	31380	30332
2.	Kaotatud väljaande hüvitamine	115	213
3.	Vanade raamatute müük	2467	1872
4.	Paljundus, printimine, skaneerimine, CD	4895	4203
5.	Arvuti kasutus	990	821
6.	Lugejatele kirjad, SMS-id, jne	228	217
7.	Lugejapileti asendamine	99	244

Tartu Oskar Lutsu nimelise Linnaraamatukogu aruanne 2016. a.

8.	Raamatukogudevaheline laenus	45	29
9.	Muu (vana mööbli ja tehnika müük, busi kasutus, raamatukogukotid, ruumide rent)	118	256
	Kõik kokku:	40337	38187

* Omatulude laekumiste tabel näitab raamatukogu kassasüsteemist läbi kantud tegelikke tulusid (sularaha ja kaardimaksed), selles ei kajastu pangaülekannetena laekunud tulud ega kasutamata jäänud eelarveosa

Asko Tamme

20. veebruar 2016